

Chứng vàng da ở trẻ sơ sinh

Jaundice in newborn babies

Chú ý:

Tài liệu này chỉ nhằm mục đích giáo dục. Xin tham khảo ý kiến bác sĩ gia đình hoặc các nhà chuyên môn trong lĩnh vực y khoa khác để bảo đảm những chi tiết này phù hợp với trường hợp của con em quý vị.

Chứng vàng da ở trẻ sơ sinh là trường hợp da và lòng trắng ở mắt của các em có màu vàng. Theo các nhà chuyên môn, có từ một phần ba đến một nửa con số các em sơ sinh bình thường bị chứng vàng da mắt mọi người có thể nhìn thấy. Thông thường chứng vàng da không gây ra những biến chứng trầm trọng và sau khi ra đời được khoảng một tuần, thường chứng vàng da sẽ từ từ nhạt đi. Nếu sau một tuần chứng vàng da không nhạt đi, hoặc nếu sau hai tuần mà da của các em vẫn có màu vàng, xin quý vị liên lạc ngay với bác sĩ gia đình hay bệnh viện địa phương.

Nguyên nhân nào gây ra chứng vàng da?

Trong cơ thể con người, các đợt máu mới luôn luôn được chế tạo và máu cũ bị phá hủy. Một trong những sản phẩm của đợt máu bị phá hủy là chất bilirubin. Chất bilirubin thường đi đến gan và được thải ra ngoài cơ thể qua phân. Những ngày đầu tiên sau khi chào đời, gan của các em sơ sinh không hoạt động bình thường như thời gian sau đó, do đó nó có khuynh hướng tích tụ một lượng bilirubin trong máu. Sự tích tụ chất bilirubin gây cho da và lòng trắng ở mắt có màu vàng.

Chứng vàng da có nguy hại không?

Nếu lượng bilirubin trong máu quá cao, nó có thể làm cho các em sơ sinh thấy choáng váng, buồn ngủ. Lượng bilirubin quá cao còn có thể dẫn đến các chứng bệnh liên quan đến thính giác (khả năng nghe) và làm cho óc bị hư hại. Ở bệnh viện, việc săn sóc được thực hiện nhằm bảo đảm lượng bilirubin không tăng quá cao. Chứng vàng da còn có thể là dấu hiệu của bệnh gan. Đó là lý do tại sao quý vị nên liên lạc ngay với bác sĩ gia đình ở địa phương. Một trong những dấu hiệu của bệnh gan là phân của các em có màu xanh nhạt thay vì vàng.

Những em nào dễ bị chứng vàng da hơn các em khác?

Những em ở vào trường hợp dưới đây có thể dễ bị chứng vàng da hơn các em khác:

- các em sinh thiếu tháng
- những em bị một chứng bệnh nhiễm trùng
- những em sơ sinh có loại máu Rhesus hoặc gọi tắt RH - là những em có loại máu khác với máu của người mẹ. Nguyên nhân này gây ra phản ứng trong cơ thể các em khiến cho các tế bào máu bị phá hủy nhanh hơn bình thường.

Phương pháp đo lượng bilirubin trong máu các em sơ sinh

Người ta dùng phương pháp thử máu để đo lượng bilirubin trong máu của các em. Nhiều bệnh viện dùng một dụng cụ đặt trên da của các em sơ sinh để xem các em có cần được thử máu không. Nhân viên bệnh viện sẽ cho thử máu nếu như:

- các em có những nguyên nhân gây ra chứng vàng da, thí dụ như sinh thiếu tháng
- chứng vàng da xuất hiện trong vòng vài ngày sau khi các em ra chào đời.

Phương pháp chữa trị

Cho uống nhiều nước rất quan trọng đối với các em sơ sinh. Chứng vàng da thường gây ra chứng cơ thể bị mất nước nhẹ (dehydration). Chứng vàng da loại nhẹ trong vòng một tuần lễ đầu không cần phải chữa trị ngoại trừ việc cho uống nhiều nước. Việc chữa trị chứng vàng da loại vừa được thực hiện bằng cách đặt các em (không cho các em mặc quần áo, nhưng cần dùng mặt nạ để bảo vệ mắt của các em) dưới ánh đèn sáng choang hoặc đèn có màu xanh. Đây gọi là phương pháp trị liệu bằng ánh sáng (phototherapy).

Ánh sáng có tác dụng phá hủy chất bilirubin ở da và làm cho màu vàng nhạt đi. Việc điều trị bằng ánh sáng có thể làm cho phân của các em bị rời. Trường hợp phân rời có thể trị bằng việc cho uống nhiều nước hơn. Việc đem con ra phơi nắng mà không có sự kiểm soát hay theo dõi của một nhà chuyên môn có thể đưa đến sự nguy hại là da của các em bị cháy nắng. Trường hợp nếu em bị chứng vàng da nặng, có thể bác sĩ sẽ phải cho truyền máu (thay cho em một đợt máu mới) để đẩy ra ngoài cơ thể chất bilirubin.

Chứng vàng da có gây tác hại lâu dài cho cơ thể không?

Thường sau khi bị chứng vàng da, cơ thể của các em không bị ảnh hưởng gì lâu dài. Những em trong máu có lượng bilirubin cao nên được thử thính giác thường xuyên. Nếu ở vào trường hợp này quý vị nên tham khảo với bác sĩ hay nhân viên y tá tại trung tâm y tế ấu nhi (early childhood nurse). Chứng óc bị hư hại vì các em mắc chứng vàng da nặng hiện rất ít khi xảy ra vì lượng bilirubin được cẩn thận theo dõi và kiểm soát trong những ngày đầu tiên sau khi các em chào đời lúc còn ở bệnh viện hoặc khi đã về nhà trong chương trình xuất viện sớm (early discharge program).

Nên nhớ:

- Nếu sau một tuần chứng vàng da không nhạt đi, hoặc hai tuần sau da vẫn còn vàng, quý vị nên liên lạc ngay với bác sĩ gia đình hoặc bệnh viện địa phương.
- Chứng vàng da có thể có nguyên nhân là bệnh gan. Do đó, điều quan trọng là quý vị cần liên lạc với bác sĩ gia đình nếu chứng vàng da không nhạt đi.

The Children's Hospital at Westmead

Tel: (02) 9845 3585

Fax: (02) 9845 3562

<http://www.chw.edu.au/>

Sydney Children's Hospital, Randwick

Tel: (02) 9382 1688

Fax: (02) 9382 1451

<http://www.sch.edu.au/>

© The Children's Hospital at Westmead & Sydney Children's Hospital, Randwick - 1997-2004

This document was reviewed on Wednesday, 5 November 2003.